

Ona yurti - oltin beshiging

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqib boshlagan

2005-yil 6 - 12 - iyun N:23 (66512)

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va
axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi
Xalq Ta'limi Vazirligi,
«KAMOLAT» Yoshlar
Ijtimoiy Harakati,
«SOG'LOM AVLOD
UCHUN» Hukumatga
qarashli bo'lmagan xalqaro
xayriya jamg'armasi.

OROMGOHLAR KUTMOQDA SIZNI

Aziz bolajonlar, yozgi ta'til kunlaringiz boshlangan ayni damlarda uni qayerda va qanday o'tkazish haqida rejalar tuzayotgan bo'lsangiz kerak-a? Rejalaringiz esa taxminan mana b u n d a y :

Salom, yoz!

d a m olish maskanlari, sihatgohlar, saylgohlarda hordiq chiqarasiz, qishloqda qarindoshlaringiz, bobo va buvilaringiz bo'lsa, ularning bag'riga oshiqasiz. Ko'pchiligingiz turnaqator avtobuslarga o'tirib, soya-salqin oromgohlar sari yo'l olasiz. Orangizda oromgohga ilk marotaba borayotganlar bo'lsa, u yerda bizni kimlar kutib olisharkin, shart-sharoitlari qanday ekan, degan xavotirga borishlari mumkin. Siz aslo tashvishlanmang, bunday ishlarga mutasaddi bo'lgan amaki va xolalaringiz bu masalani allaqachon hal qilib qo'yishgan. Ayniqsa, O'zbekiston Kasaba uyushmalari federatsiyasi kengashida, uning bo'limlarida ayni kunlarda ish juda qizg'in.

-Yoz mavsumi davomida sog'lomlashtirish oromgohlarida 246,8 ming nafar o'g'il-qizning sog'lomlashtirilishi ko'zda tutilyapti, deydi O'zbekiston Kasaba uyushmalari federatsiyasi kengashi yetakchi mutaxassisi Mayluda Shukurova. -O'tgan yili bunday oromgohlar 372 tani tashkil qilgan bo'lsa, bu yil ularning soni 540 taga yetdi. Bulardan 245 tasi shahar tashqarisida joylashgan, 20 tasi sanatoriya tipidagi, 3 tasi jismoniy sog'lomlashtirish, 1 tasi mehnat va dam olish oromgohi va 271 tasi maktablar qoshida ochilgan oromgohlardir.

Ayni kunlarda ulardagi ta'mirlash va hozirlash ishlari nihoyasiga yetmoqda. Tarbiyachi va tibbiy xizmatchilarni tanlab olish va o'qitish, bolajonlarni ko'plab darmondorilarga boy bo'lgan oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash, oromgohlarni turli jihozlar va tibbiy anjomlar bilan ta'minlash ishlari yakuniga yetmoqda.

Yozgi sog'lomlashtirish ta'tilini 1 iyun - Xalqaro bolalarni himoya qilish kunidan boshlab yubordik. Birinchi mavsumda 70 ming nafar bolani sog'lomlashtirish ko'zda tutilyapti.

Oromgohlarga borish imkoniyati bo'lmagan bolalar ham e'tiborimizdan chetda qolmagan. Ular ko'plab maktablar qoshida ochilgan kunduzgi oromgohlarda hordiq chiqarishyapti. 2500 qoraqalpog'istonlik, 1500 xorazmlik, jami 4000 nafar Orolbo'yi bolalari respublikamizning turli viloyatlarida joylashgan 40 ta so'lim sihatgoh va oromgohlarda ham hordiq chiqarib, ham salomatliklarini mustahkamlab ketishadi.

Shuningdek, Toshkent viloyati Kasaba uyushmalari tashkilotlari birlashmasi kengashida ham ayni kunlarda ish qizigandan qizigan. Bu yil viloyatda 15 ta shahardan tashqari oromgohlarda 15360 nafar bola, 39 ta maktablar va kasb-hunar kollejlari qoshida tashkil etiladigan kunduzgi sog'lomlashtirish oromgohlarida 8730 nafar o'g'il-qizning dam olishi rejalashtirildi. Har yilgidek bu yil ham ekologiyasi og'ir bo'lgan xorazmlik bolalardan 1300 nafari viloyatdagi eng yaxshi oromgohlarda salomatliklarini mustahkamlaydilar. Mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilari hamda kam ta'minlangan oilalarning

farzandlari ko'proq oromgohlarga jalb etiladi. «Humo», «Kimyogar», «Soyliq» kabi oromgohlarda yangi qurilgan yotoqxonalar o'z egalarini kutyapti.

Bolajonlarning maroqli dam olishlarini tashkil etish maqsadida ko'plab ma'naviy-ma'rifiy hamda sport tadbirlari o'tkazish ham ko'zda tutilgan.

Shuningdek, may oyida bo'lib o'tgan seminarlarda ishtirok etib, kerakli tavsiyalar va uslubiy qo'llanmalar olgan shirinso'z, mehdaryo tarbiyachi va tibbiy xodimlar, oromgohlar uchun zarur bo'lgan barcha mutaxassislar Siz dam oluvchilarni kutib olishga shay turibdilar.

Bir so'z bilan aytganda, miriqib hordiq chiqarishingiz uchun barcha sharoitlar muhayyo.

Ta'tilingiz maroqli, mazmunli o'tsin, aziz bolajonlar!

Muxbirimiz yozib oldi.

Buxorolik chempionlar oilasi haqidagi lavhani
gazetamizning 3-sahifasida oqiysiz.

YOZGI TA'TILDA

Gulxan yoqib o'rtaga,
Tunlar davra quramiz.
Turli o'yinlar o'ynab,
Ta'til gashtin suramiz.

Mazza qilib quvonib,
Uchsaq, bor arg'imchoqlar.
Oromgohlar bizlarni,
So'lim bag'riga chorlar.

Kitob, jurnal o'qiymiz,
Vaqtimiz o'tmas bekor.
Quvnoq yozning har kuni,
Mazmunga boy betakror.

Dilfuza XOLMATOVA,
Jizzax shahridagi 22 - gimnaziyaning
2-«B» jurnalistika guruhi o'quvchisi.

Jizzax shahar Xalq ta'limi bo'limiga qarashli «Shirin» maxsus bolalar muassasasi bugungi kunda bolajonlarning sevimli maskaniga aylangan. Muassasada tarbiyalanuvchilar

qilishadi. Muassasa rahbari Mo'tabar Shamsiyevaning bolajonligi tufayli ushbu maskan tumanda yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Ahil jamoaning shirinso'z tarbiyachilari kichkintoylarni hamisha o'z farzandlaridek ardoqlashadi. Ulardan biri «O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi a'lochisi» Shirin Hasanovadir. U o'z ish tajribasi

tez fikrlashga, diqqatini bir joyga jamlashga,

«SHIRIN» NING SHIRINTOYLARI

borasida quyidagilarni so'zlab berdi:

—Tarbiyachilarimiz barcha mashg'ulotlarni ko'rgazmali qurollar asosida o'tishadi. Ular bolajonlarni hayvonot olami bilan tanishtirib, uy hayvonlarini yovvoyilaridan ajratishga, ijobiy va salbiy ertak qahramonlarini farqlashga o'rgatishadi. Shuningdek, ularni topqirlikka,

kuzatuvchanlikka o'rgatishadi. Bolajonlarni aqliy, jismoniy, axloqiy jihatdan tarbiyalashda ko'proq milliy urf-odatlarimizga, an'analarimizga tayanamiz. Tarbiyachilarimiz o'zbek xalq ertaklaridan «Ikki echki», «Egri va to'g'ri», «Chivinboy», «Zumrad va Qimmat» kabilarni so'zlab berish orqali urf-odatlarimiz, qadriyatlarimizni bolalar ongiga singdirishga harakat qiladilar. Sayr vaqtida esa bolalarga unutilib ketayotgan o'zbek milliy o'yinlaridan «Ko'zboylag'ich», «Juftmi-toq?», «Durracha tashlash» kabi o'yinlar o'rgatiladi. Tasviriy san'at, badiiy adabiyot mashg'ulotlarida esa ularga sanamalar aytiramiz...

Bir so'z bilan aytganda, «Shirin»ning bolajonlari dilidagini ular nigohidan angelayotgan tarbiyachilardan tarbiyalanuvchilar ham, ularning ota-onalari ham mamnundirlar.

Elvira OTAMURODOVA.

uchun barcha sharoitlar yaratilgan. Bu maskanda kichkintoylarning har bir kuni maroqli o'tadi. Keng va yorug' xonalarda mashg'ulotlar o'tib, rang-barang rasmlar chizishadi, ertaklar asosidagi sahna ko'rinishlarini tomosha

Biri bog'dan,

Aziz o'quvchilar, O'zbekiston Milliy universiteti nomli oliy o'quv yurti borligini hammangiz bilasiz. Lekin uning tarixi bilan hech qiziqib ko'rganmisiz?..

Bugun sizga ana shu oliygoh haqida qisqacha ma'lumot berib o'tmoqchimiz:

OTAXON UNIVERSITETNING TUG'ILGAN KUNI

Universitet bevosita jadidlarning tashabbusi bilan tashkil qilingan bo'lib, uning birinchi rektori Munavvar qori Abdurashidxonov bo'ladilar.

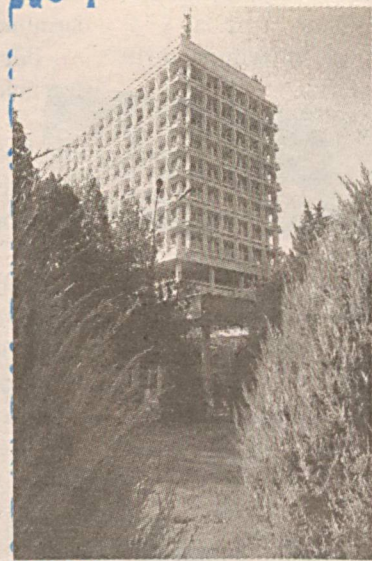
1918-yil 12-may kuni Musulmon xalq dorulfununi tashkil qilindi. Unda dastlab 5 ta fakultet ish olib bordi. Bugun universitetning 15 ta fakultetida ilmga tashna talabalar ta'lim olmoqdalar.

Respublikamizdagi bir nechta taniqli institutlar Toshkent davlat texnika universiteti, Toshkent Davlat yuridik instituti, Toshkent davlat tibbiyot institutlari dastlab fakultet sifatida ana shu universitet qoshida faoliyat yuritishgan. Keyinchalik mustaqil institutlarga aylantirildi. Universitet qoshida litsey ham faoliyat yuritadi.

Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Tog'ay Murod kabi siz u biz yaxshi taniydigan ardoqli shoirlarimiz ham aynan mana shu otaxon universitetning sobiq talabalari bo'lishgan. Universitet bugun jahonning ko'zga ko'ringan oliygoxlari bilan hamkorlik qilmoqda. Bizning matematik va fizik olimlarimiz chet davlatlarda tajriba o'rtirib, o'z bilimlarini oshirib qaytmoqdalar.

Bugun 68 yilligini nishonlayotgan otaxon universitetimizni muborakbod etamiz!

Dilfuza XOLMATOVA,
O'zMU jurnalistika fakulteti talabasi.

«QALDIRG'OGH»LARGA OMAD TILASHDI

o'quvchilarga nisbatan talabchanligi va o'z kasbiga fidoiyligi tufayli maktabda tartib va intizom juda kuchlidir. Maktab ilmiy mudirasi Malika Mahmudjonovna esa o'quv ishlarini nazorat qilib turadilar. Ular ayrim fanlarni yaxshi o'zlashtirmagan o'quvchilar bilan ishlashni juda yaxshi yo'lga qo'yganlar. Shuning uchun ham maktab o'quvchilari fan olimpiadalari, turli xil tadbirlarda sovrinli o'rinlarni qo'lga kiritib kelishyapti. O'quv yilining so'nggi kunlarida o'quvchilarning yil davomida olingan bilimlari yana bir karra sinovdan o'tdi. Bunda 5-sinf o'quvchilari o'zaro bilimlarini sinadilar. Hay'at a'zolari bir ovozdan 5-«D» sinf o'quvchilarini g'olib deb topishdi. Bunda ularning sinf rahbari Donogul Xo'janiyozova va matematika ustози Nazira opa Umarovnaning hissalari juda katta deb o'ylayman.

Maktabning bilimdon ustoz va murabbiylari o'tgan yilgi bitiruvchilarining 96 foizi oliygoxlarga o'qishga kirishganidan faxrlanib, bu yilgi «qaldirg'ogh»lariga ham omadlar tilab qolishdi.

Gulsanam JO'RAQUL qizi.

BOLALAR NEGA URISHADILAR?

Poytaxt xiyobonlaridan birida dam olib o'tirgandim. Mendan sal narida 4-5 yoshlar chamasidagi ikki bolakay bir nimalarni chug'urflashib, o'ynab o'tirishardi. Nima bo'ldi-yu, to'satdan urishib qolishdi va bir-birining yoqasiga yopishib ketishdi. Agar ularni murosaga keltirib qo'ymaganimda, biror yerlari lat yeyishi ham hech gapmasdi.

Bolajonlar onalari tomon oshiqisharkan, ortlaridan qaragancha o'ylanib qoldim: biroz avval oralaridan qil o'tmay o'ynayotgan bolajonlar nega urishib qoldilar? Umuman, nega o'g'il bolalar urishqoq bo'lishadi?

Shu kabi savollar bir necha kun miyamda charx urib yurdi. Bu savollarimga javob topishda menga kursdoshlarim Umidaxon, Dilduzaxon va O'zMU ijtimoiy siyosiy fakultetlar talabalari, bo'lajak ruhshunoslar Eldar Karabazov va Xosiyat Devonaqulovlar katta yordam berdilar. Biz bolalar ruhiyati bo'yicha kitoblarni va gazeta-jurnallarni o'qib chiqdik. Shahrimizdagi bir necha maktab va bolalar muassasalarida bo'lib, bolalar bilan fikr almashdik. Eldor va Umida birgalikda ish olib borganliklari uchun bir xil xulosaga keldilar. Ularning so'nggi xulosalarini Umida Uzoqova quyidagicha izohlaydi:

—Bolalar nega urishadilar? Haqiqatan ham bu noziklik bilan ilg'ab olingan mavzu. Biz o'qib chiqqan ma'lumotlarimiz yuzasidan quyidagicha javobga ega bo'ldik. Inson katta yoshga yetib borgan sari olam tasavvurini yuragiga sig'dirib boraverar ekan. Go'dak yuragida esa biznikidan ko'ra ko'proq his-tuyg'ular mavjud. Onaga bo'lgan cheksiz muhabbat, ko'z oldida yanada ko'proq namoyon bo'layotgan tabiat manzaralari, onaning ovqatlantirishini kutish va boshqalar. Yosh bolalarda mana shu tuyg'ular qatorida

qizg'onish hissi ham kuchli bo'ladi. Bu his ularni ko'p vaqt tinch qo'ymaydi. Kattalardan emas, aynan tengdoshlaridan barcha narsani, o'zi ko'rib turgan va ko'rmayotgan (xayolidagi) narsalarni qizg'anadi. Agar unga qarshi chiqsalar, u o'zini boshqara olmay qoladi va o'sha o'ziga raqib deb bilganni, hatto u o'z jigari bo'lsa ham, urishga jazm etadi. Demak, ularning urishishlari biologik jihatdan tabiiy holdir.

Bizning norasmiy ravishdagi ikkinchi guruhimiz a'zolari Dilduz va Xosiyatlar ham so'nggi to'xtamga keldilar.

Dilduz XOLMATOVA:

—«Xom sut emgan banda»da bir qancha ehtiyojlar mavjud bo'lib, u mana shu ehtiyojlarni qondirish uchungina yasharkan. Shulardan biri o'ch olish ehtiyojidir. Aytaylik, bir talay o'yinchoq va shirinliklar yotibdi. Bolani bu narsalarning bariga egalik chiqish hissi tinch qo'ymaydi. Shuning uchun ham u

tengqurlari bilan urishadi. Aniqlik qilib aytadigan bo'lsak, nimagadir egalik qilishni xohlaydi. U o'z harakatlarini, ya'ni o'z intilishlariga to'sqinlik qilayotganlarga qarshi biror nima qilishni, ayniqsa qo'lidagi narsasini olib qo'yganga nisbatan qarshi harakatini o'zicha o'ch olish deb biladi. Lekin baribir uning bosh maqsadi — o'z istagini qondirishdir.

Tengdoshlarimning bu javoblari eshitganimdan so'ng xiyobonda fikrlagan savollarimga javob oldim. Demak, biz kattalar bolalarga nisbatan e'tiborliroq bo'lsak, beradigan narsamizni yoki mehrimizni ularga teng bersak, ular orasida bo'lib turadigan janjallar soni kamayarmidi?!

Erkin UMAROV,
O'zMU jurnalistika fakulteti 1-bosqich talabasi.

biri tog'dan

Tengdosh dugonangiz Nozima Qodirova «Xurshid» nomli 65-maktabning 7-sinfida tahsil oladi. Uning cheksiz orzularidan eng kattasi — mashhur raqqosa bo'lish. Nozima bilan yaqindan tanishishni istasangiz, u bilan qilgan suhbatimizdan bahramand bo'ling:

— Nozima, siz o'qishdan tashqari maktab ishlarida ham faollik ko'rsatar ekansiz. Ular bilan chalg'ib o'qishlaringizdan qolib ketmaysizmi?

— Yo'q, aksincha. Birinchi navbatda o'qishimni yaxshilab, so'ng boshqa ishga ahamiyat qarataman. Ustozlarimiz bizni o'z farzandlaridek ko'rib bilim berishadi. Nima uchun biz ularga jamoat ishlarida ko'maklashmasligimiz kerak.

— Ustozlaringiz haqida gapirdingiz. Ulardan darslardan tashqari yana qanday saboqlar olasiz?

— Sinf rahbarimiz Halima opadan kishilar bilan qanday muomalada bo'lishni, shirinso'zlikni o'rganamiz. Har kuni maktab ostonasiga kirib borganimda, uzoqda yig'ilib turgan muallimalarimiz ichidan ularni go'zal tabassumlaridan tanib olaman.

— Mana, ta'tilga ham chiqib

oldingiz. Rejalarangiz qanday?

— Ta'til boshida dugonalarim bilan maktabimiz qoshida ochilgan yozgi o'yingohga qatnashmoqchimiz. Yana geografiya ustozimiz Alfiya Fatxulina o'z fanlaridan to'garak olib boryaptilar. Maktabimiz

deyishsa, ular nomini faxr bilan aytib, rahmat eshittirish...

Nozima bilan

qoshida ochilishiga ularning anchagina mehnatlari singgan muzey ishini yaxshilashda ham qatnashmoqchiman.

— Kelajakdagi orzularingiz qanday?

— Maktabni bitirib, biror oliy o'quv yurtiga kirish va ustozlarim bergan bilimlarni oqlash. U yerda ham faqat a'lo baholarga o'qib, «Ustozing kim edi?»

suhbatlashar ekansiz, uning teran fikrlari, jonajon maktabi, ustozlariga bo'lgan iliq mehridan hayratga tushasiz. Qani endi, barcha o'quvchilar unga o'xshasalar, degingiz keladi.

Qutlug'bek XOLIQULOV,

O'zbekiston Jahon tillari universiteti 1-bosqich talabasi. Muhiddin ALIMBOYEV, jamoatchi muxbir.

Biz turli qiziqarli filmlar ko'rganimizda yoki rivoyat va afsonalarni eshitganimizda, ularning qahramonlari haqiqatan bo'lgan-bo'lmaganligi bilan qiziqamiz. Robin Gud va uning sarguzashtlari bilan bog'liq filmlarni, multfilmlarni barchamiz sevib tomosha qilganmiz. O'rmon sohibi Robin Gud chindan ham mavjud bo'lganmi? Bu savolga javob

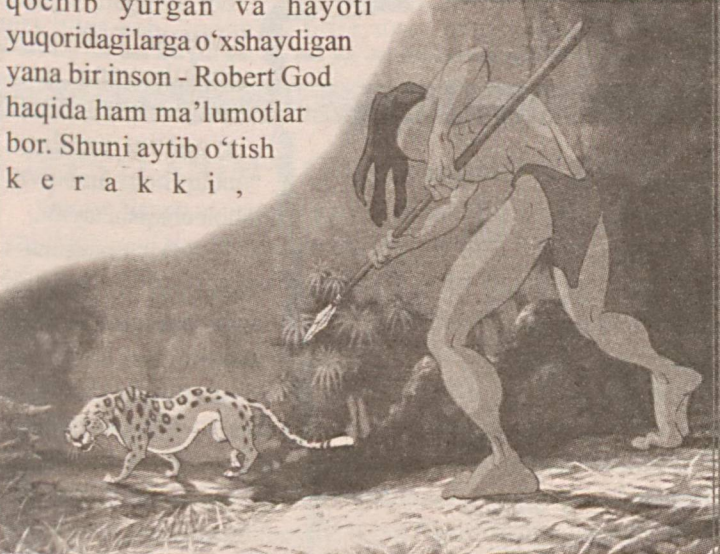
O'RMON QIROLI ROBIN GUD CHINDAN HAM MAVJUDMI?

qidirish niyatida ko'pgina angliyalik olimlar bosh qotirishgan va quyidagilarni aniqlashgan: u chindan ham bundan 600 yil avval yashab o'tgan ekan.

Bunday mashhur qaroqchi-o'g'rining Markaziy Angliyada paydo bo'lishi ilk bor manbaalarda 1261-yilda uchraydi. Hujjatli manbaalarda Robin Gudning 1920-yilda Uekfilda, ya'ni Yorkshirda tug'ilgani, kelib chiqishi bo'yicha Graf Uorenning vassali hisoblanishi, keyinchalik mashhur o'g'ri bo'lib ketgani haqida ma'lumotlar bor. Uning og'ir kasallik tufayli Kerkles ibodatxonasida 1346-yilda olamdan o'tganligi haqida ham ma'lumotlar keltirilgan.

Olim G.Blekning fikricha, bu qaroqchi Robert Smitning o'g'li bo'lmish Uilyam bo'lgan. Keyinchalik sud ishlarida Uilyam Robin Gud deb yozib qoldirgan. Yana bir taxminga ko'ra, Nyu-York shahrida yashab, 1225-yil sudlanishdan qochib yurgan va hayoti

yuqoridagilarga o'xshaydigan yana bir inson - Robert God haqida ham ma'lumotlar bor. Shuni aytib o'tish kerakki,

manbaalarda bu uch shaxs familiyasi God, Goud va Gud tarzida berilgan. Ularning qay biri filmdagi Robin Gudga yaqinligi hali taxmin qilinmoqda.

Dilrabo BURXONOVA,
poytaxtning Chilonzor tumanidagi
Islom Usmonov nomli 200-maktabning 11-sinf o'quvchisi.

CHAQIRILMAGAN MEHMON

Pirimqul tog'am qishlog'imizdagina emas, balki tumanda ham mohir mergan sifatida yaxshi tanilgan insonlardan. Tog'am qishin-yozin osmono'par Qoraqush tog'i etagida joylashgan mo'jazzgina uychasida yashab kelmoqda. Qoraqush tog'i etaklarining adog'i yo'q. Chor-atrofi dov-daraxtlar bilan qoplangan. Tog'da pista, olcha va bodom daraxtlari ko'p. Mana yetti yildirki, tog'am yetti xazinaning biri bo'lmish parrandachilik bilan shug'ullanmoqdalar. Tog'amning fermasida yuzga yaqin xonaki tovuqlar boqiladi. Ularning rang-barangligini ko'rib, ko'zingiz quvnaydi.

Kuni qisqa, tuni uzun bu yerlarda faqat tog'am kabi mard, sabrli odamlargina yashaydilar-da...

Kunlarning birida tog'am tovuqlari soni kamayib borayotganligini sezib qolibdilar. Sanoqdan adashdimmi, deb menga ham ularni birma-bir sanadilar. Chindan ham ular soni ancha kamaygan edi. Bu holdan taajjubga tusha boshladik. Tog'amning mo'jaz uychasi bilan tovuq fermasi oralig'idan katta anhor oqib o'tgan. Qordek oppoq tusli Chorli laqabli it esa zanjirini shiqirlatib tun-u kun ferma hovlisida yugurgani-yugurgan. Shunday sadoqatli

do'st bo'la turib, yuz berayotgan noxushlikdan hammamiz hayron edik.

Tog'am ikkimiz bu sirning tagiga yetish maqsadida tepalikdan joy tanladik. Qo'lbola chayla ham tikdik. O'sha kunning o'zidayoq qorovulchilikni boshlab yubordik. Men tog'amning katta po'stiniga o'ranib olganimcha,

voqeaning nima bilan tugashiga qiziqardim. Tog'am esa chayla tuynugidan tashvishlanib mo'ralab-mo'ralab qo'yardilar. Yelkasidagi beshotar multigi esa

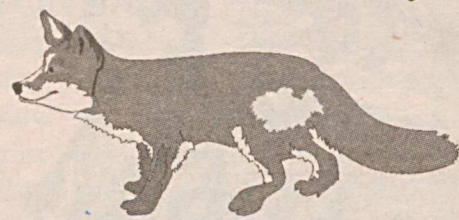
go'yo o'z o'ljasini kutardi...

Sokin tun. Oy hali to'lishmagan edi. Chorli ham bizning tashvishimizni sezgandek sergak turardi. Nihoyat kichik ferma tomon bir qora sharpa yaqinlasha

boshladi. Men kiprik qoqmay sharpani kuzata boshladim. Tog'am esa tik turgancha, qimir etmasdi. Haykal kabi qotib qolgan tog'amning butun vujudi quloqqa aylangan edi. Chorlimiz esa dumini likitlatgancha, qo'rqmasdan mehmonga peshvoz chiqdi. Rosa xumoridan chiqquncha maxluq bilan o'ynashdi. So'ng, haligi maxluq ketishga hozirlanib qoldi. U ketar chog'ida ferma tuynugidan bir sakrab, tovuqni o'marishga chog'langan ham ediki, tog'am beshotarni ishga soldi. Baland tog'lar gumburlagan o'q ovoizidan larzaga keldi. O'q o'z kuchini ko'rsatdi. «Chaqirilmagan

mehmon» ayyor tulki ekan...

Pirimqul tog'amning aytishicha, o'lgan tulki bilan bizning Chorlimiz tengdosh ekan. Bu ularning qoziq tishlaridan ma'lum bo'ldi. Aftidan bu ikki do'st juda

murg'aklikdanoq tez-tez uchrashib, inoqlashib ketishgan ekan. Shu sababli Chorli har gal do'sti bilan uchrashib, ketar chog'ida uni tovuq bilan «siylab» turarkan.

Abdulla SAIDOV,

Jizzax viloyati, G'allaorol tumanidagi 78-maktabning Oliy toifali o'qituvchisi.

SHE'R YOZISHDAN BIR ZUM TO'XTAMANG...

(Tahririyatga kelgan she'rlarga nazar)

She'riyatga ko'ngil qo'ygan aziz bolajonlar! Sizlardan hayrat va havasga to'la ko'plab she'riy maktublar olayotganimizdan behad mamnunmiz. To'g'ri, ularning barini mukammal, tugal she'rlar deyish qiyin. Nima bo'lganda ham, she'r qoralagan bolaning «ko'ngli» bo'ladi, u yerda gard, hasad va yomonliklarga o'rin bo'lmaydi, deyishadi-ku.

Tahririyatimizga kelayotgan she'riy mashqlarning saralarini sahifalarimizda o'qib borayapsiz.

Ko'pchiligi esa tahlil talab.

Bugun bizga umid bilan she'rlar yo'llagan muxlislarimiz ijodini sharhlashga harakat qildik:

Surxondaryolik tengdoshingiz Dilfuza Ochilovning bahor va yurtimiz posbonlari haqidagi she'rlarini ko'zdan kechirar ekanmiz, uning dadilligi, o'z mustaqil fikriga egaligi bizni quvontirdi:

Ariqlarning bo'ylarida,

Yalpiz teradi qizlar.

Qator-qator qaldirg'ochlar,

Keltiradi xushxabar,—deb yozadi u o'zining «Bahor» she'rida. Mana shu she'riy parchaning o'zida tabiat tasviri to'laligicha ko'z oldimizda namoyon bo'ladi. Bu bo'lajak shoiraning yutug'idir. Ammo she'rning boshlanishidayoq barchaga yod bo'lib ketgan takroriy so'zlarning ishlatilishi g'ashingizga tegadi:

Jannatmakon o'lkamizga,

Gul fasli kirib keldi.

yoki

Sep yozib adirlarga,

Kirib keldi navbahor.

Biz qancha izlanmaylik, Dildufzaning she'rlaridan biror bir yangi fikr, yangi so'z topa olmadik. Shuningdek, «Yurt posbonlariga» she'ri ham boshdan-oyoq quruq so'z tizimidan iborat bo'lib qolgan.

Agar Dilduza har kuni yozsa, Navoiyni, Lutfiyni, Mashrabni ko'p o'qisa, o'ylaymizki, undan yaxshigina shoir chiqadi.

Yana bir maktub hazorasplik Sohibaxon Rajabovadan kelibdi. Uning she'rlari qo'liga endigina qalam olib, she'r yoza boshlaganidan darak berib turibdi:

Bayram bo'lsin muborak,

Qutlug' yurtida shodiyona.

Bayram bo'lar el-yurtda,

Bayram bo'lsin muborak,—degan jo'n so'zlar tizmasi qatorlashib keladiki, undan biror ma'no topolmaysiz. Sohibaning tahririyatga yuborgan she'rlari juda xom. Ularni she'r deb atash ham noo'rin. Sohibaxon maktabdagi adabiyot o'qituvchilaridan hali ko'p saboq olishi lozim.

Bolajonlar, she'riyat shunday ulkan dengizki, u

dengizda suzmoqchi

bo'lsangiz, avvalo

to'liqlar tilida gaplasha

olmog'ingiz lozim

bo'ladi. Ya'ni,

xalqimizning go'zal

she'riyatidan

bahramand

bo'lmog'ingiz kerak.

Ba'zan bo'lar-

bo'lmas misralarni

qalashtirib, shoshma-

shosharlik bilan ularni

gazetamizga

yuborayotganlar

ham uchrab turadi.

Xorazm viloyati,

Pitnak shahridan

o'z she'rlarini

gazetamizga

yo'llagan Zebo

Yusupovning

mashqlari

xususida ham

yuqoridagi fikrlarni aytish mumkin:

Baxtimizga doim sog'-omon,

Bo'ling deymiz har qachon.

Yurakda bor mehringiz,

Bizga bering Onajon,—deb yozibdi u bir she'rida.

Zebo qofiya topish - bu she'r yozish deb o'ylaydi. Aslo unday emas. She'r aslida yurakda tug'ilajak tuyg'ulardir. 7-sinfda o'qiyotgan Zeboning fikrlari mantiqdan yiroq, misralari juda bo'sh. Ammo u tinimsiz o'qib-o'rgansa, kelgusida dilbar she'rlar yozsa ajabmas...

Yana bir pitnaklik qizimiz Zilola Baxitovanning she'rlariga nazar solamiz. Uning bolalarcha sho'x, quyma ohangli misralari bizni quvontirdi:

Aytmay so'zim Onamga,

Qalbimda yagonamga.

Yoki,

Mening ismim Zilola,

Erkalab derlar Lola.

Afsuski Zilolaning aksariyat she'rlaridan mantiq topa olmadik. Bo'm- bo'sh misralar tizmasi ko'zga yaqqol tashlanadi:

She'rlarim quvnoq bari

Orzularim cheksiz hamon.

Istaklarim bir jahon,

Uyimizda kenjaman...

Gullar aro g'unchaman, deb yozadi u «Tanishuv» she'rida. She'rda qofiya ham, ma'no ham sezilmaydi. Lekin Zilolaning boshqa she'rlaridagi baxshilarga xos hozirjavoblik dilimizda umid uyg'otdi.

Qoraqalpog'istonlik Nafisa O'rinboevaning

Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlab yozgan she'ri bilan tanishib chiqdik. «Shahidlar ruhi» deb atalgan bu she'r bizga anchayin ma'qul bo'ldi. Ammo tinchlikchun, uningchun kabi jumlar she'rning ruhini buzadi. Uning quyidagi misralarini avval ham qayerdadir o'qigandekmiz:

Vaqt yetib yondi u, chaqmoq misoli,

Yog'dudan yorishdi, Vatan osmoni.

U men uchun doim mardlik timsoli

Hatto shuhrati ham yurtim posboni.

She'riyatga ixlos qo'ygan bolajonlar orasida har bir ko'ngilsiz holat ham uchrab turadiki, u ham bo'lsa o'zgarar she'rini to'g'ridan-to'g'ri ko'chirib olishdir. Bu juda uyatli va xunuk odat. Bu bilan biz Nafisaning she'rlari ko'chirilgan demoqchi emasmiz. Uning ham chiroyli tuyg'ulari bor. Nafisaxon lug'at boyligini yanada boyitsa, so'zlarni ehtiyotkorlik bilan o'z o'rnida ishlatib, maqsadga muvofiq bo'lardi.

Bekobodlik Ma'mura Qudratovanning she'rlari durustgina. Uning tasvirlarida o'ziga xoslik uchraydi. Misol uchun «Ona»

Tengdoshlaring ijodiga bir nazar

she'rini olib ko'raylik:

Oyning shu'lasida yorishar dunyo, misrasi ko'z oldingizda jonli bir holatni tiklaydi. Yoki «Bahor» she'ridagi:

Barcha go'zalliklar erinib biroz,

Tabiat uchun tikdilar libos,—misralaridagi o'xshatish dilimizda umid uchqunlarini yoqadi. Lekin uning she'rlari ham fikriy tarqoqlik, mantiqqa va she'r qurilishiga e'tiborsizlik kabi kamchiliklardan holi emas. Ma'mura bu kamchiliklaridan qutulsa bo'ladi. Qachonki ko'proq o'qib, izlansa.

Farg'ona viloyati, Toshloq tumanidan Sodiqali Isoqovning «Mehringizga tashnaman, Ona» nomli she'ridagi tuyg'ular samimiyligi yaqqol ko'zga tashlanadi. Ona mehri zor bola dardini maromiga yetkazib ochib bera olgan:

Derazadan qarayman,

Onajonim kelmaysiz.

Mendek jigarbandingiz,

Bir ko'ray ham demaysiz.

Dili yarim bolaman,

Doim yolg'iz qolaman.

Farzandlarimga bir kun,

Yaxshi ota bo'laman.

Agar Sodiqali ko'p bor aytilgan, siyqasi chiqqan fikrlardan qochib, yangi gap, yangi fikr aytish layoqatini egallasa, undan ham ajabto'vor shoir chiqishi tayin...

She'riyatning nafis olamiga qalban talpinayotgan ijodkor bolajonlar! Sizga maslahatimiz - ko'proq kitob o'qing, izlaning, she'r yozishdan bir lahza bo'lsa-da to'xtamang.

Shundaygina she'riyatimizning ajib bo'stoni yangi-yangi navnihollar hisobiga yanada kengayib, yashnab, yosharib boraveradi.

Ma'mura MADRAHIMOVA.

QALDIRG'OCH

—Men qaldirg'och, qaldirg'och,
Eshigingni tezroq och.

Sovuq o'lkadan keldim,

Qoringinam juda och.

—Qaldirg'ochim g'och, g'och,

Senga eshik ochaman.

Qanotingga qo'yib bosh,

Nonu donim sochaman.

Qaldirg'ochim, qaldirg'och,

Ayvoninga in qurgin.

Chug'ur-chug'ur qilishib,

Qancha istasang turgin.

Bexavotir, betashvish,

Iningda bolangni och.

Biz bormiz, tashvish qilma,

Bolalaring qolmas och.

Sevara AHMAD XO'JAYEVA,

poytaxtdagi

122-maktabning 6-«A» sinf o'quvchisi.

58 MING SPORTCHISI BOR SHAHAR

G'ijduvondagi «Abduholiq G'ijduvoni» va «Xo'jai jahon» tarixiy obidalarining yonginasida go'yo uzoq o'tmish bilan bugungi kunimizni uyg'unlashtirib turgandek ko'rkam bir bino - bolalar sport majmuasi qad rostlagan. Bu tabarruk qadamjolarini ziyorat hamda tomosha qilish uchun kelgan mehmonlar va chet ellik sayyohlar sport majmuasiga ham bir bor kirmay ketishmaydi. Ular ko'hna obidalarimizga boqib, me'mor ajdodlarimiz mahoratidan hayratlansalar, majmuani aylanib, yurtimizdagi yosh avlod uchun yaratilgan shart-sharoitlar, keng imkoniyatlarga havas qilsalar ajabmas...

Majmua foyesini mashhur sportchilar hayotiga oid lavhalar, sport faxriylari hamda sportchi oilalarning suratlari bezab turibdi. Ular qatorida G'ijduvoning faxri sanalmish Sobir aka Rahimovlar oilasi fotosuratlar ham bor. Qanday xizmatlari uchun shaharning faxriga aylangan ekanlar, deya qiziqayotgandirsiz? Keling, yaxshisi bu oila haqida batafsilroq to'xtala qolay: ko'p yillar davomida Afg'onistonda harbiy bo'lib xizmat qilib kelgan Sobir akaning hayoti sport bilan chambarchas bog'liq.

bilangina emas, bir necha turi bilan muntazam shug'ullanib keladi. Tinimsiz mashqlari, sabr va bardosh bilan qilgan mehnatlari o'z samarasini berdi. Sportning og'ir atletika, karate va qo'l jangi turlari bo'yicha o'n karra mamlakat chempioni bo'ldi.

Bu oilani haqli ravishda sportchilar sulolasi, deb atasak bo'ladi. Chunki sport ota va bobo izidan borayotgan Sobir

akaning farzandlari Botir, Shuhrat, Dilshod va Abdukarimlarning ham, nabiralari Firdavs, Ixtiyor, Muhammadalilarning ham hayot mazmuniga aylanib qolgan. Ularning bari sportning turli sohalari bo'yicha bir necha bor «O'zbekiston chempioni» degan sharaflı nomni qo'lga kiritishga ulgurishgan.

Oilaning to'ng'ichi - Botir aka majmuada murabbiylik qilib, yuzdan ziyod sportsevar bolalarga karate va qo'l jangi usullarini o'rgatib kelyapti. Shogirdlaridan Sohibov Sherali, Norpo'latov Bekzod, Karimov Bekzod, Narziyev Ibrohim kabi qora belbog' sohiblari O'zbekiston chempionlari, «Umid nihollari» hamda «Universiada» sport musobaqalari qatnashchilari ham ko'pchilikni tashkil qiladi. Botir aka shogirdlari yutug'idan, shogirdlari esa shunday mohir, jonkuyar va mehribon ustozlari borligidan faxrlanib yurishadi...

Qo'l jangi bo'yicha sport ustalari Shuhrat, Dilshod va Abdukarimlarning ham sportdagi yutuqlari maqtasa arzigudek. Nabiralari Firdavs karate,

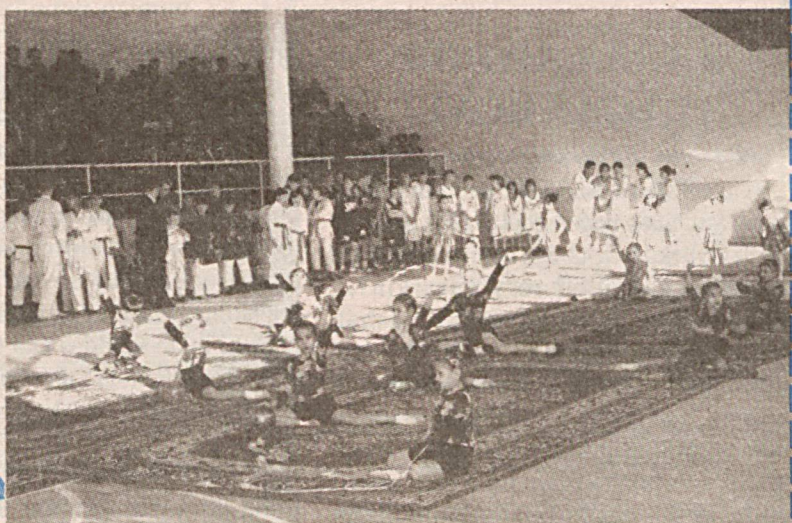
Ixtiyor dzyudo va karate bo'yicha O'zbekiston chempioni bo'lishsa, Muhammadali ham akalaridan bo'sh kelmayapti. Yosh bo'lsa-da, qizil belbog' sohibi bo'lishga ulgurdi...

-Haftada ikki marta Zulfiya opa Ahrorova murabbiylik qilayotgan tennis to'garagiga qatnayman,- deydi biz suhbatga chorlagan

G'ijduvon shahridagi 8-litsey-internatning 8-sinf o'quvchisi Sulton Qo'ziyev. To'garagimizga qirqqa yaqin o'quvchi a'zo. Murabbiyimizdan stol tennisi sirlarini puxta o'rganib, talaygina musobaqalarda qatnashdik, ko'plab «Faxriy yorliq»larni qo'lga kiritdik.

-Men esa O'zbekiston sport ustasi Yulya Yurevnaning shogirdiman,-deya davramizga qo'shildi Mehribon Muhiddinova.-Dugonalarim Yulduz Muhammedjonova, Gulbahor Sattorova, Sveta Pyatkina va Nigina Baqoyevar bilan birga «Umid nihollari», «Universiada» kabi ko'plab

respublika miqyosidagi musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etib, diplom va medallar bilan taqdirlandik. Ayni ta'til kunlarida sport majmuasi bolajonlari bilan yanada gavjumlashgan. Quvonarlisi shundaki, ularning hech biri murabbiylar e'tiboridan chetda qomaydi. Sport mahoratlarini oshirishlari uchun shart-sharoitlar ham, sport anjomlari ham yetarli. Yaqinda majmua direktori Komil aka Ochilov boshchiligida majmuaga homiylik qilib kelayotgan tuman hokimi o'rinbosari,

Sog' yurak - tog' yurak

xotin-qizlar

qo'mitasi raisi Rohila opa Shamsiyeva, tuman xalq ta'limi bo'limi mudiri Fazliddin aka Sattorovlar ko'magida yana 3000000 so'mlik sport

anjomlari sotib olindi.

Sport majmuasidagi 18 turdagi to'garaklarga qatnaydigan bolajonlarning qay biri bilan suhbatlashmaylik, baridan shunday shart-sharoitlar uchun minnatdorchilik so'zlarini eshitdik. «Yurtboshimiz tashabbusi bilan qurilgan ushbu majmuada kamol topayotgan ekanmiz, bizga ko'rsatilayotgan g'amxo'rliklarga javoban ularning ishonchini oqlashga, mohir sportchilar bo'lib yetishib, yurtimiz

dovrug'ini dunyoga taratishga astoydil harakat qilamiz», deyishdi ular.

O'ktam va abjir bolajonlarning nigohiga boqib, bu shunchaki emas, chin yurakdan qilinayotgan niyat ekanligiga shubha qilmadik.

Feruza JALILOVA.

DO'STLARIM AQSHGA BORISHADI,

desam ishonaverim. Qo'qon shahrimizda iqtidorli yigitlar litseyi bor. Bu maskanda chindan-da, iqtidorli bolalar tahsil olishadi. Yigitlarimizning a'lochi va ahil-inoqligida jonkuyar o'qituvchilarimizning mehnatlari beqiyos. Men shunday tengdoshlarim borligidan g'ururlanaman. Ular respublika fan-olimpiadalarida qatnashib, munosib o'rinlarga ega bo'lib kelmoqdalar. Litseyimizda ingliz tili chuqurlashtirib o'rgatiladi. Bu imkoniyatdan foydalanishga ulgurgan mening do'stlarim Shavkat Otaboyev, Iqbol Egamberdiyev va Ikrom Mamajonov davlatimizning «Accels» imtihonidan muvaffaqiyatli o'tdilar. Endi ular bir yilga AQSh davlatiga o'qish uchun jo'nab ketadilar.

Bunday imkoniyatlar uchun biz yurtimizga, yurtboshimizga mingdan-ming rahmatlar aytamiz.

Bahriddin MUHAMMADALIYEV,
Farg'ona viloyati, Rishton tumani,
Bujay qishlog'i.

Mana, maktablarda direktorimiz Gulchehra opa Alisher aka hozirda so'nggi qo'ng'iroq sadolari Saidmurodovadan Samarqand chet tillar instituti

SOBIQ BITIRUVCHIMIZ HINDISTONDA O'QIB KELDI

jaranglaganiga ham bir necha kun bo'lib qoldi. Shunday hayajonli kunlar bizning shirin xotiramizga muhurlandi.

Maktabimizda yozgi ta'til kunlari oldidan bo'lib o'tgan kutilmagan uchrashuv barchamizni zavqimizni, intilishimizni kuchaytirdi. Bu uchrashuvni tashkillashtirgan

minnatdorchiligimiz cheksiz.

Bu qanday uchrashuv deysizmi? Maktabimiz faxriga aylangan sobiq bitiruvchimiz Alisher Suyunov bilan uchrashdik. Avvaliga uni tanib-tanimay, erinibgina majlislar zaliga kirib borgandik. Keyin esa zaldan chiqqimiz, Alisher aka bilan xayrlashgimiz kelmay qoldi.

magistranti. Turli ko'rik-tanlovlarda g'olib chiqqanligi uchun o'qishni Hindistonda tugatib qaytdi. Uning intilishi va bilimga chanqoqligi bizni ham ruhlantirib yubordi, yanada yaxshiroq o'qishga chorladi. Uchrashuvdan qaytar ekanmiz, uningdek bo'lishga ahd qildik.

Hilola ISMOILOVA,

Samarqand viloyati, Ishitxon tumanidagi 30-o'rta maktabning 8-sinf o'quvchisi.

JONGA JON SHIFOKORLAR

Inson uchun eng katta baxt, boylik avvalambor salomatlik bo'lsa, keyingisi xotirjamlikdir. Sog' bo'lsangiz, oilangiz tinch va baxtli bo'ladi. Ana shu bebaho baxtimizga esa o'z umrini, bor bilimini b i z g a bag'ishlaydigan aziz

shifokorlarimiz posbondirlar. Ayniqsa, tug'ma nuqson bilan dunyoga kelgan bolajonlarga to'kislik va umid bag'ishlagan insonlar Olloh tomonidan yuborilgan ezguliklar farishtasiga o'xshaydilar. Bunday insonlar ta'rifiga dunyodagi barcha iliq gaplar ozlik qiladigandek...

Jarrohlik yo'li bilan 10 mingdan ziyod bolani davolagan, uch mingdan ziyod o'ta murakkab operatsiyalarni bajarib, bolajonlar va ularning ota-onalariga baxt, umid ato etgan inson Toshkent Pediatriya instituti bolalar jarrohlik kafedrasini mudiri O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi bosh bolalar jarrohi Nasriddin aka Ergashev ham ana shunday ardoqli kasb egalariidan biri.

Nasriddin akaning institutni imtiyozli diplom bilan tugallab, bolalar shifoxonasida ish boshlaganlariga ham salkam 30 yil bo'libdi. Ustozlari akademik Perey Aliyev, olimlar Amin Tagirov, Erkin Mahmudovlardan kasbining nozik sir-asrirlarini qunt bilan o'rgangan Nuriddin aka O'zbekistonning barcha viloyatlarida, shuningdek, qo'shni Qoroqalpog'iston

respublikasida ham o'ta og'ir operatsiyalarni amalga oshirganlar. Endigina dunyo yuzini ko'rgan chaqaloqlar xirurgiyasi sohasining piri hisoblangan Nasriddin aka 4 nafar farzandning mehribon otasi. Sharofiddin, Nargiza, Nigora, Behzodjonlar ham otalari izidan borishmoqda. Behzodjon hozirdanoq bir necha murakkab operatsiyalarda qatnashishga ulgurdi. Mehribon ustozning yuzlab shogirdlari u kishi rahbarligida qator nomzodlik va doktorlik ishlarini himoya qilishdi.

Nasriddin aka ko'p qirrali jarroh. U insonlarning ko'krak qafasi, buyrak, yurak, oshqozon kabi a'zolari bo'yicha murakkab operatsiyalarni ham mukammal bajaradilar. Shundanmi, erta-yu kech uning huzuriga shifo izlab keluvchilarning qadami uzilmaydi. Bugungi kunda uning ko'ksini qator orden va nishonlar bezab turibdi. Ammo Nasriddin Ergashev uning qo'llari tufayli dardiga darmon topgan insonlar minnatdorchiligini o'zi uchun eng katta mukofot deb biladi.

Nuriddin HAYDAROV.

4. GULLAR HIDI TUTGAN HOVLI

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.)

Bu so'zlarni eshitgach, bor vujudimni qandaydir his-hayajon qoplab oldi. Nahotki hozir Oybekday zot bilan uchrashamiz? Bu uchrashuv qandoq ro'y berarkin?... Shuncha yil Toshkentda yashab o'qiyotganimga qaramay, men u Insonni biron marta ko'rmaganman. Mana endi bundan o'n yilcha oldin o'sha marhum domlamiz Sunnat Aliyevich shavq-zavqqa to'lib so'zlab bergan hikoyasi orqali murg'ak ko'ngillarimizga singdirgan buyuk yozuvchi yashaydigan hovli qarshisida turibmiz. Negadir baland darvoza tepasiga qaradim. Menimcha bahaybat harflar bilan «OYBEK» yozuvi bo'lishi kerak edi.

Afsus, Oybek domla uyda yo'q ekanlar. Qo'ng'iroq chalingach, ko'p o'tmay ostonada paydo bo'lgan yigitcha «dachadalar», dedi.

— Boramiz o'sha yoqqa! — deya Quddus aka men tomonga o'girildi-da, o'zgaruvchan kuz havosining sovug'i ta'sir etdimi, qo'ltig'idagi sarg'ish chakmonni kiyib olib, dehqoncha shaxdam qadam tashlab, ancha naridagi tramvay bekati tomon keta boshladi.

5. SARG'ISH CHAKMON

Quddus aka xuddi navqiron yigitlarday harakatchan, piyoda yurishning o'ta ishqivozi edi. Tramvay, trolleybus yoki avtobus kutib o'tirishga toqati yo'q edi. Uch-to'rt chaqirim yo'lni ko'rdim demasdi. Biz shogirdlar u kishiga hamroh bo'lib qolsak, yetib yurguncha qora terga botib ketardik. Ustozga tenglashib yurishni Rauf Tolibga chiqargandi, u chopqillaganday, zippillab ketaverardi.

O'zimcha ishqilib «dacha» yaqinroq bo'lsin-da, deb boryapman.

Ustozning zabardast qomatlari uchun

biroz katta, qo'polroq, yenglari ham uzun, barlari ko'cha yuzini supurgudek ayqash-uyqash bo'lib borayotgan qozoqi chakmon haqida jinday to'xtalib o'tay: bultur kuzning xuddi hozirgi pallasiday sovuq tushib qolgan kunlarining birida to'garagimiz mashg'uloti tugashi bilan Quddus aka Sulton Jabbor, Rauf Tolib hamda kaminani yoniga olib, ketdik bozorga, chakmon olamiz, deb qoldi.

Yakshanba kuni edi. Yura-yura bir payt g'ala-g'ovurli, gavjum bozorga yetib keldik. Uni «Chuqursoy» deyisharkan. Mol bozori, kigiz bozori, o'tin-ko'mir bozorlarini oralab, chopon bozorini topgunimizcha ancha ovora bo'ldik.

Bu yerda har xil qishki kiyimlar — xurjun ko'ziday qalpog'i o'zi bilan po'stinlaru paxtalik bo'rtma qaviqli pufaykalar, turli-tuman bichiqdagi to'nlar taxlanib yotar, sokinlik hukm surar, go'yo ulkan bozor uzra kezib yurgan guldiros epkin shu yerga kelganda shashti pasayib qolganday edi. Razm solib bildimki, sotuvchilarning aksari qari-qartang chollar bo'lib, ular o'z mollarini maqtab hayqirishmas, hayvonot bozoridagi dallollarga o'xshab tomoqni yorguday bo'lib baqirishmasdi.

Biz qidirgan chakmon sotiladigan joy orqaroqda ekan.

Jimlikni Quddus akaning shashtli ovozi buzdi:

— Tuya junidan tikilgan, eng issiq chakmon kimda bor?

— Iy-ye, iy-ye, bizda bor-da! Buyaqqa keling! — boshiga bostirib kiyib olgan sur telpagining «quloqlari» dahanigacha osilib tushgan cho'qqi soqol qariya ingichka tovush bilan xo'rozday qichqirib yubordi.

— Mana shu Siz aytayotgan chakmon bo'ladi, — u qo'lidagi junlari taram-taram «shalpang» yoqali chakmonni shartta ustozning yelkasiga tashlab, kiydirib qo'ydi

Muso Toshmuhammad o'g'li Oybekning 100 yilligiga

va ta'riflay ketdi.

— O, o'zi, o'zi! Sizga moslab tikilgan ekan. Qishda jonning rohati, mazza qilasiz!

Chakmonchiga hamohang qilib, maqto'vni Quddus aka davom ettirdi:

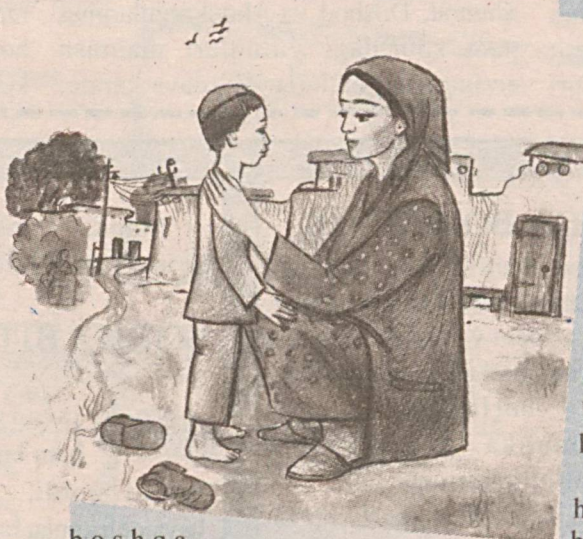
— Haqiqatan tuya junidan ekan. Bir pastda isib ketdim-a! Ichida pechkasi borday!

Atrofdagi chollardan biri hazilomuz qo'shimcha qildi:

— Sandali ham bor, deyavering!

— Xo'sh, chakmoningiz menga juda yoqdi. Bahosi qancha? — Aytganingizni beraman, deganday uning egasiga yaqinroq kelib so'radi ustoz.

Biz yengi ancha uzun, barlari tufli uchlarini «yalab» turgan hayhotday bu «guppi»ni olmang,

b o s h q a

ixchamrog'i bordir, deyishga tilimiz aylanmay turardi. Qolaversa, ustozning shashtini qaytarishga jur'at etolmadik. Uning ustiga xaridorning o'zi qiyomiga keltirib maqtab turgan molni qanday «yomon» deb bo'ladi. Faqat yoshi bizdan ulug'roq Sulton aka qulog'imizga shivirlaganday «tuya junidanligi yaxshi-yu, lekin faqat sandalning yonida o'ralib yotishga yaraydi-da!» deb qo'ydi...

Ungacha Quddus aka cho'ntakdan bir

Dadaxon NURIY

changal pul chiqarib, chakmon egasiga tutdi:

— Aytganingizni sanab oling!

Chindan ham chakmon faqat uybo' edi. Uni ustoz yelkaga tashlab o'tirganini ikki-uch marta ko'rganmiz.

Bugun esa birinchi marta ko'chaga kiyib chiqayotgani bo'lsa, ajab emas...

Shunday qilib, Quddus aka chakmonning taftidan kuch-quvvat olayotganday o'zidan-o'zi zavqqa to'lib, Abaydan bayt o'qib borar, sho'irni tanib qolgan yo'lovchilar odob bilan salom berib o'tishar, ayrim tanimaganlar ajablanib qarab qo'yishardi. Bilishimcha, buyuk oqinning she'ri yozda ham, qishda ham kiyar to'ningni qo'yima, senga asqotadi, degan ma'noda edi.

Umuman, Quddus aka to'garak mashqlari paytida Navoiy, Fuzuliy, Bedil, Abay, To'qay kabi allomalar ijodidan namunalar o'qir, tushunarsizroq ayrim jumalarni sharhlab, she'riyatning betakror rangi jilolari bilan murg'ak qalbimizni nuraflon etardi... Ayniqsa, «Bu dunya kirlarin yuvmak uchun, kirlanib bitdim o'zim» degan baytni o'qib, «vo-oh, voh»lab o'rinaridan turib ketganlari hamon ko'z oldimizda, Abdulla To'qay bu she'ri bilan nima demoqchi bo'lganligi haqidagi tushuntirishlari hanuz yodimizda.

Ustoz aslida o'z gurungdoshini o'ta hurmat qiladigan, uning gapini diqqat bilan berilib tinglaydigan kamsuqum odam edi. Shunga qaramay, ba'zan bir gapga tushib ketsa, to'xtatib qolish mushkul edi.

Buyuk oqinning «Qir-adirlar kabi cheksiz, she'riyati bo'stoni»da zavq bilan Abayxonlik qilib, uzoq masofalarga qatnovchi avtobus bekatiya yetib ham keldik.

Shahardan chiqaverishdagi birinchi bekatta tushib qoldik. Keng asfalt yo'lining chap tomoniga o'tib, kichkina bog'ko'chadan yuqorilab ketdik.

(Davomi bor.)

Bir bor ekan, bir yo'q ekan, qadim zamonda suvlari zilol, bog'-u rog'lari jannatmakon, keksalari oqibatli «Qo'hitosh» nomli qishloq bo'lgan ekan. Qishloq ahli ahil-inoq hayot kechirisharkan. Qishloq chetidagi uyda

n a r s a bo'lmagandek, qizlarga soxta shirin muomala qilar, erta tongda ota toqqa ishlagani ketgach yana eski hunarini boshlab, ularni xo'rlar ekan. Hunarli qizlarning ta'rifini eshitgan odamlar

«Momomning sandig'i» tanloviga

qishloq esa ko'rinmas-mish. Nihoyat, onajon, biz qayerga olib borayapmiz o'zi, hech qanday uy ko'rinmayapti-ku, deb so'rashibdi.

O'gay ona: -Yuraveringlar qizlarim, hozir yetamiz, xolalarningnikida mazza qilib

dam olasizlar, -degancha ularni tog'u toshlar orasidan yanada ichkariroqqa boshlayveribdi. Bir payt ular kattakon ko'lining oldidan chiqib qolishibdi. Shunda o'gay ona, kelinglar, shu joyda biroz dam olamiz, debdi. Uzoq yo'l bosib toliqqan qizlar ko'lining yoniga o'tirishibdi. Ko'zlari yumilib, uyquga ketgan qizlarni bag'ritosh o'gay ona birin-ketin ko'lga itarib yuboribdi. O'gay ona o'z ishidan mamnun bo'lganicha uyiga yuguribdi. Kech kirib, atrofni qorong'ulik qoplabdi. Ota uyga qaytgach darhol qizlarini so'rabdi. Shunda o'gay ona qizlarini toqqa o'tin tergani yuborgani haqidagi uydirmasini aytibdi. Yuragi allaqanday xavfni sezgan ota darhol

farzandlarini izlashga tushibdi. Qizlarini qidirmagan joyi qolmabdi. Ulardan nom-nishon topolmay, umidsizlikka tushganicha xomush holda ortiga qaytibdi. Uyi ostonasiga yaqinlashgach, xotining o'gay qizlarini qanday qilib yo'qotganini qo'shnisiga maroq bilan so'zlayotganini eshitib qolibdi.

Bag'ri tosh ayolni bo'g'ib o'ldiribdi. Keyin farzandlarini eslab qattiq kuyunibdi. Bir kuni ko'zi uy to'rida turgan sandiqqa tushibdi. Uni ochib hang-u mang bo'lib qolibdi: Uning ichida Nazokat qizi to'qigan atlas, Sarishta qizi tikkan zar do'ppi va to'n, Dilso'z qizi yasagan zirak, bilaguzuk bo'lib, ularning barchasi Go'zal qizining chizgan naqshlari bilan bezatilgan edi. Ota ushbu buyumlarni yaqin-atrofdagi qishloq qizlariga tarqatibdi. Shundan buyon har bir o'zbek qiziga Nazokatdan hayo, ibo va atlas, Sarishtadan ozodalik, do'ppi va to'n, Dilso'zdan mehribonlik, shirinso'zlik, zirak va bilaguzuk, Go'zaldan esa latofat, go'zallik va turli naqshlar andozasi meros bo'lib qolgan ekan. Qadim udumlarimizga ko'ra momolarimiz, onalarimiz qizlariga sandiqlarda seplari yig'ishar, ularda to'rt qizning hunaridan olingan andozalar bo'larkan.

Maftuna SHOMIRZAYEVA,
Jizzax viloyati,
G'allaorol tumanidagi
4-maktabning 5-«A» sinf o'quvchisi.

HUNARLI QIZLAR

bir chol-kampir to'rt nafar qizlari bilan yashashar ekan. Qizlar bir-biridan suluv, bir-biridan zehnlil bo'lib, barchaning ularga havasi kelarkan. Katta qizning ismi Nazokat, ikkinchisining Sarishta, uchinchisining Dilso'z, to'rtinchisining esa Go'zal ekan. Qizlarning ismlari jismiga mos bo'lib, birinchi qiz iboli, hayoli, to'quvchilikda uning oldiga tushadigani yo'q ekan, ikkinchisi esa tozalik, ozodalik bobida dong taratgan, usta zardo'z, uchinchi qiz o'ta shirinso'z, zargarlik bilan shug'ullanarkan. To'rtinchisi esa parivash singari suluv, mohir naqqosh ekan. Farzandlarining halol mehnatlari orqasidan yurtga tanilayotganini ko'rgan ota-onaning quvonchi cheksiz ekan.

Kunlar shu zaylda o'taveribdi. Bir kuni qizlarning mehribon onasi qattiq betob bo'lib, olamdan o'tibdi. Ular onaizor o'limidan zor-zor yig'lashibdi, hatto osmon ham shu kuni qattiq qayg'urib, qushlar kuylamabdi, suvlar bo'lsa bir zum oqishdan to'xtab qolibdi. Opa-singillarni sevguvchi borliq og'ir sukutga cho'mibdi.

Oradan uch yil o'tib, otalari boshqa bir ayolga uylanibdi. O'gay ona o'taketgan bag'ritosh, ayyor bo'lib, zabanidan zahar tomarkan. Har kuni kechki payt otalari uydaligida go'yo hech

birin-ketin sovchilikka kela boshlashibdi. O'gay ona turli bahonalar bilan ularni qaytarib yuborar, bu to'g'risida eriga aytmas ekan. Tun-u kun xayolida nima qilib bo'lsa-da, qizlardan qutilish rejasini tuzarkan. O'ylay-o'ylay oxiri bir qarorga kelibdi.

Odatdagidek otalari ishga ketgach, qizlarga, bugun sizlarni tog' ortidagi qishshloqqa, xolalarningnikiga olib boraman, tezroq bo'linglar, debdi jilmayib.

Qizlar o'gay onaning shirinso'zligidan hayron bo'lib, kiyina boshlashibdi. Ular juda uzoq yurishsa-da, tog'lar tugamas,

QIZALOQ

*Boshida gulchambar, qo'llarida gul,
Poyida maysalar shodon qizaloq.
Nasimlar qitiqlar, qiqir-qiqir kul,
Bahor hidlaridan handon qizaloq.*

*Tog'larga chiqaylik, yur ravoch yeymiz,
Qirmiz gilam yozar qirda qizg'aldoq.
Boringga bir bora shukurlar deymiz,
Olamni shodlikka to'ldir, qizaloq!*

Nazokat AHMADJONOVA,
Farg'ona viloyati, Oltiariq tumani.

USTOZNING BURCHI

Bor ekan-u yo'q ekan, och ekan-u to'q ekan. Bulbullari xushovoz, to'tilari so'zamol, ohulari uchqur, chavandozlari chapdast, parilari hur bir mamlakatda saxovatli shoh yasharkan. Ilmu ma'rifat va saxiylik bobida dong'i yetti iqlimga taralgan shohning Qosimbek ismli kamtar va halol xazinaboni bo'lgan ekan. U o'z vazifasini sidqidildan ado etar, kasbiga sadoqatidan obro't o'pganlardan hisoblanarkan. Bir kuni shoh uni huzuriga chaqirtirib, shunday debdi: «Qosimbek, mana bu yigitning ismi Sultonmurod, bugundan boshlab sening yordamching bo'ladi», debdi. Zukko shoh qarshisida bosh egib turgan xazinabonining sukut saqlab turishidan, uning dilidagini darrov fahmlabdi - yu, Sultonmurodga boraveringlar ma'nosida ishora qilibdi. Sultonmurod to Qosimbek qadam tashlamaguncha joyidan

jilmabdi. Shoh huzuridan avval bosh xazinabon, uning ortidan xonga ta'zim qilganicha Sultonmurod chiqibdi. Qosimbekka alam qilgani

salkam 30 yildan buyon shohga sidqidildan xizmat qilsa-yu, bugunga kelib manavu yigitcha o'rnini egallab olsa. Qanday bo'lmasin Sultonmurodni

qo'riqlashga kirishibdi. Tongga yaqin qattiq charchab uxlab qolgan Sultonmurod baqir-chaqir ovozlardan uyg'onib ketibdi. Qarasa, xazina ship-shiydam,

tarbiyalash burchim edi. Men bundan bo'yin tovladim. Ruxsat bering, o'zim tarbiya qilaman. Undan munosib xazinabon chiqadi», debdi. Shoh bo'lsa jilmayib qo'yibdi. Shohning tabassumida nima yashiringani faqat o'ziga va vaziriga ma'lum. Chunki vazir shohning buyrug'iga ko'ra xazinadagi barcha boyliklarni Sultonmurod uxlaganidan keyin boshqa joyga olib, yashirib qo'ygan ekan. Qosimbekning ustozlik vazifasidan bo'yin tovlaganini sezgan ziyrak shoh ushbu chorani qo'llashga majbur bo'libdi. Shundan buyon shogirdlar xususida gap ketganida, sening ustozing kim o'zi, degan ibora ishlatilarkan. Shogirdni to'g'ri tarbiyalab, o'zidan ham o'zadigan qilish ustozlarning burchi hisoblanarkan. Yillar o'tib, Sultonmurod ham Qosimbekning tarbiyasini olib, uning singari halol xazinabonga aylanibdi.

Elbekjon RO'ZIMATOV,
Nafis san'at litseyining
5-sinf o'quvchisi.

ahdidan qaytarishim, xazina bobidagi tajriba sirlarini unga o'rgatmaslik choralarini topishim lozim, deya xayolidan o'tkazibdi. O'ylay-o'ylay oxiri shunday bir qarorga kelibdi. Kel, ikkalamiz oshiq o'ynaymiz.

Q a y s i birimiz yutqazib qo'ysak, o' s h a xazinani tonggacha qo'riqlab chiqadi, debdi. Sultonmurod rozi bo'libdi, lekin o'yinda yutqazib qo'yibdi. Belgilangan shart bo'yicha u xazinani

uni o'g'rilar urib ketishgan ekan. Bu ishdan xabar topgan shoh Qosimbek va uning shogirdini huzuriga chaqirtiribdi. Xo'sh yigitcha, sizga ustozingiz shunday ta'lim berdimi, deb so'rabdi. Yo'q-yo'q, ustozimning hech aybi yo'q, o'zim aybdorman, degan ko'yi boshi egik Sultonmurodga qarab Qosimbek qattiq afsuslanibdi. Eh, essiz, axir bu yigit hali g'o'r bo'lsa, unga o'z kasbimni sir-asrorlarini o'rgatsam bo'lar ekan. Men nima qilib qo'ydim. Ustozlik sha'nimga dog'tushirdim. Darrov bu xatoni to'g'rilashim lozim, yo'qsa boshimdan ayriaman deb o'ylagan Qosimbek shohga shunday murojaat qilibdi.

«Shohim, bir qoshiq qonimizdan kechsangiz, men o'zim Sultonmurodni aybini gardanimga olaman. Uni

Bolajonlar, siz televizor qarshisida o'tirib, ko'proq nimani tomosha qilishni yoqtirasiz? «Multifilmi» deysizmi? Ha, barakalla. Bugungi kunda bir yoshli go'daklar ham multifilmi, ayniqsa,

ERTAKCHI BOBO ALDADI

«Oqshom ertaklari»ning musiqasini eshitib, zangori ekran qarshisiga emaklab kelib, cho'kkaalaydi. Undan kattaroq bolalar-chi, soatning necha bo'lganini so'rayverishadi.

Shuncha ilhqlik bilan qarshi olinadigan ko'rsatuv ko'ngildagidek o'tadimi? Dadil «Ha» deya olmaymiz. Chunki bunga sabab ko'p. Kichkintoylar uchun ajratilgan vaqtga beandishalik bilan ko'z olaytiradigan reklamachilar ko'payib ketgan.

Misol uchun shu yili 28-fevralda efirga uzatilgan «Oqshom ertaklari»ni olaylik. Ko'rsatuv boshlandi. Ertakchi bobo: «Bugun «Yolg'onchi» ertagini aytib beraman», dedi.

Ertakning yarmida to'xtab, davomini ertaga aytajagini bildirib, multifilm tomosha qilishga taklif qildi. Multifilmning daragini eshitib, yayrab ketgan bolalar chapaklarini chalib...qolaverishdi. Ertakchi boboning o'zi yolg'onchi bo'lib qoldi. Alla ham chala-yarim bo'lib, o'rni reklamaga bo'shatib berdi.

Reklamaning kuchi bolalar ko'rsatuvining vaqtini olishga yetibdi-da, deya norozi bo'ldim. Bolalar esa aksariyat hollarda bo'layotgan bunday yolg'onlardan xafalar.

EHTIYOT BO'LING, TELEVIZOR

Bolalardagi holsizlikning 60 foiziga sababchi televizor ekan. Bunday xulosaga Garvard universiteti xodimlari kelishdi. Kunning 5 soatini teleekran qarshisida o'tkazgan boladagi kamharakatlik ortiqcha yog'to'planishiga olib keladi.

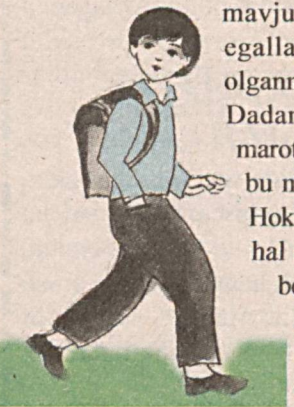
ekan. Bundan tashqari vaqti bemahal qo'yiladigan oziq-ovqat reklamalari bolalarni nimadir kavshanib o'tirishlariga turtki bo'lyapti.

Mahliyo MIRSOATOVA.

Assalomu alaykum mening eng sevimli gazetam «Tong yulduzi»! Men birinchi marotaba sizlarga katta umidlar bilan maktub yo'llamoqdaman. Biz 8-xo'jalik a'zolariga maktab, bog'cha va boshqa joylarga borish uchun umuman yuradigan yo'l yo'q. Ilgari

YURISHGA YO'L BO'LMASA UCHIB YURAYLIKMI?

mavjud bo'lgan yo'limizni fermer xo'jaligi egallab, «endi yo'l yo'q, bu yerlarni sotib olganmiz» deya yurishimizga qo'yishmaypti. Dadam va boshqa qo'shnilarimiz bir necha marotaba qishloq mutasaddilariga borishdi. Ular bu masalani hokimiyat hal qiladi deyishibdi. Hokimiyatdagilar esa «sizni muammolaringizni hal etish uchun borolmaymiz», deya javob berishibdi. Oxiri bu masalani hal qilish uchun ayollar ishga kirishdilar. Ammo bundan ham hech bir natija chiqmadi. Qadrdonim, «Tong yulduzi»! Bizni xonadonlarimizda gaz yo'q, puf-puflab o'choqqa o't yoqamiz, ichimlik suvi yo'q, ariqdan suv ichamiz, bularga chidab tursa bo'lar, lekin yo'l bo'lmasa biz uchib yuraylikmi...?

Barcha umidimiz sendan.

Maftuna NORBOBOYEVA,
Qashqadaryo viloyati, Shahrisabz tumani, Chorshanbe qo'rg'oni.

Kattalar, e'tibor bering!

O'quv yilining oxirlarida turli fanlardan bo'ladigan sinovlardan tashqari talaygina ko'rik-tanlovlar ham o'tkaziladi. «G'alvini suvdan ko'taradigan palla» deb bejiz aytilmasa kerak-da.

Yaqinda ana shunday tanlovlardan yana biri – yosh qalamkashlarning «Nafosat» ko'rik-tanlovi bo'lib o'tdi. Unda ko'plab ijodkor tengdoshlarimiz bilan bir qatorda biz – «Tong yulduzi» tahririyati qoshida faoliyat ko'rsatayotgan «Istiqlol umidlari» to'garagining bir necha a'zolari ham qatnashdik. O'z ijodimizdan namunalar o'qidik. Tanlov dastlab maktablararo, so'ngra tumanlararo o'tkazildi. Biz bu tanlovlarda birinchi o'rinni olib, shaharlararo o'tadigan bellashuvga ham yetib keldik.

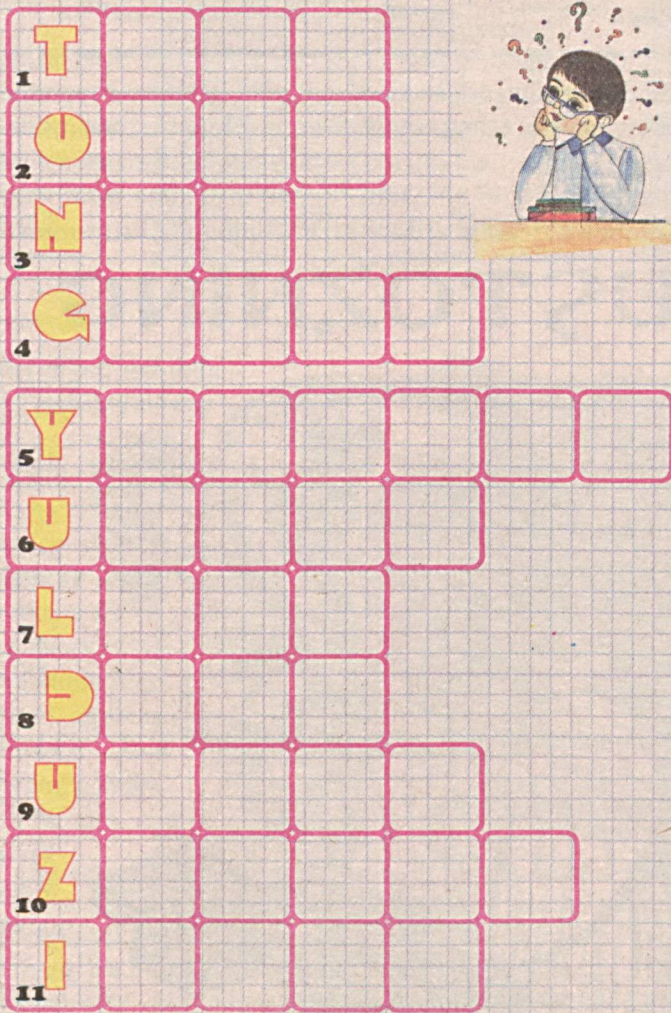
Nima uchundir to'garagimiz a'zolari birinchi ketin tanlovdan «yiqila» boshladik. Hakamlar hay'ati a'zolaridan birining gapi murg'ak qalbimizni jarohatladi. Uning aytishicha, ba'zilarimiz maqola va she'rlarimizni «tanish-bilish» qilib «Tong yulduzi»da chiqartirib olganmishmiz. Mana to'rt yildirki, gazeta qoshidagi yosh qalamkashlarning «Istiqlol umidlari» to'garagiga qatnab kelimiz. Ustozimizdan ijod mashqini o'lyapmiz. Mashg'ulotimizda yozganlarimizni o'qib beramiz va birgalikda kamchiliklarimiz ustida ishlaymiz. Ayrim she'r va maqolalarimizni bir necha bor qayta yozgan paytlarimiz ham bo'lgan. Ustozimiz diqqat bilan o'qib chiqib, lozim topsalargina gazeta yuzini ko'radi. Bizning shuncha yillik mehnatlarimiz shu birgina so'z orqali yo'qqa chiqqani bizni qattiq ranjitdi. Ana shu tili botir hakamlar to'garagimiz mashg'ulotlariga bir kelsalar edi, bunday demagan bo'lishardi. Qolaversa, axir biz bolalar bo'lsak. Yozganlarimiz o'z gazetamiz – «Tong yulduzi»da chiqmay, «Xalq so'zi»da, «O'zbekiston ovozi»da chiqsinmi?..

Nihoyat, tanlov yakunlandi. Unda g'oliblikni qo'lga kiritgan o'quvchilardan birining o'qigan hikoyasi bizga juda tanishdek ko'rindi. Keyin bilsak, u 2-sinfning «O'qish kitobi»dagi buvimlarning noni haqidagi hikoyani o'qigan ekan.

Munisa KOMILOVA, Durdona QODIROVA,
Dilshod IMOMOV, O'tkir QO'CHQOROV
to'garak a'zolari.

TILI BOTIR HAKAMLAR

Savollari:

1.Sahar, erta. 2.Insof. 3.Aziz ne'mat. 4.Meva. 5.Hayvon. 6.Muallim. 7.Tog' guli. 8.O'rtoq. 9.Shoir. 10.Qiz bolalar ismi. 11.Daraxtning yerdagi qismi.

Tuzuvchi: Mehriniso SHERALIYEVA,

Navoiy viloyati, Navoiy shahridagi 11-maktabning 5-sinf o'quvchisi.

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi
bolalari va
o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:
Umida
ABDUAZIMOVA

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Shuhrat AHMEDOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir
o'rinbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
Nurxon NAFASOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida
022- raqam bilan
2003-yil 11-dekabrda
ro'yxatdan o'tgan.

Noshir
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa
ijodiy uyi.
Gazeta
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa
ijodiy uyi
kompyuter bo'limida terib
sahifalandi va
chop etildi.
Gazeta haftaning dushanba
kuni chiqadi.
Hajmi A-3,
2 bosma taboq.
Adadi - 38859
Buyurtma N: J 1319

Dizayner va sahifalovchi:
Otabek
ESHCHANOV.
Navbatchi:
Gulyuz
VALIYEVA.

Rassom:
Nodira MIRZAYEVA.

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail:
tong_yulduzi@rambler.ru

Tel: 144-10-38
144-38-10
144-63-08
Tel./ faks:
(99871) 144-24-45